

MottagareGymnasie- och vuxenutbildningsnämnden
Barn- och utbildningsnämnden**Motion. Kostnadsfria kultur och idrottsaktiviteter för barn och unga****Förslag till beslut**

Nämnden föreslår regionfullmäktige att motionen anses besvarad med utbildnings- och arbetslivsförvaltningens tjänsteskrivelse.

Sammanfattning

Regionstyrelsen har remitterat en motion till nämnderna för yttrande. Motionärerna yrkar på att nämnderna ska ta fram fler kostnadsfria kultur- och idrottsaktiviteter för barn och unga, bland annat för att stärka den sociala hållbarheten på Gotland. Att barn och ungdomar ges möjligheter till att utöva och utveckla fritidsintressen är en förutsättning för god hälsa och välbefinnande. Skolorna/ verksamheterna är medvetna om detta och det finns en rad aktiviteter och samarbeten där nämndernas verksamheter redan bidrar till att uppnå intentionen i motionen. Om detta ändå inte anses tillräckligt och att flera aktiviteter önskas i skolans regi så kommer extra medel att behöva anslås till nämnderna.

Ärendebeskrivning

Regionstyrelsen har remitterat en motion från Saga Carlgren m.fl. (V) till gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden och barn- och utbildningsnämnden för yttrande. I motionen beskrivs att det är viktigt med fritidsintressen för barn och ungdomar och att de har möjlighet att göra sådant som de mår bra av och har råd med. Genom att göra kultur, konst och idrott tillgängligt för alla barn och ungdomar oavsett socioekonomisk bakgrund, stärks den sociala hållbarheten på Gotland. Motionärerna yrkar därför på att nämnderna ska ta fram fler kostnadsfria kultur- och idrottsaktiviteter för barn och unga.

Skolan är en starkt reglerad verksamhet som styrs av nationellt beslutade styrdokument såsom skollagen och läroplanen. I skolans läroplan står att; ”Skolan ska sträva efter att erbjuda alla elever daglig fysisk aktivitet inom ramen för hela skoldagen”. Genom samverkan med idrottsrörelsen skapar skolan förutsättningar för att detta sker och samtidigt ges barnen möjlighet till en aktiv fritid. Det står även i läroplanen att eleverna ska få pröva och utveckla olika uttrycksformer och uppleva känslor och stämningar. Den styrning som finns via läroplaner är tydlig kring vad skolans ansvar är.

Att barn och ungdomar ges möjligheter till att utöva och utveckla fritidsintressen är en förutsättning för god hälsa och välbefinnande. Detta är något som skolorna /verksamheterna är medvetna om och det finns en rad aktiviteter och samarbeten där nämndernas verksamheter redan bidrar till att uppnå intentionen i motionen. Några exempel:

Idrottsföreningarna på Gotland kämpar med låg tillströmning av ungdomar i sina verksamheter och alla försöker attrahera och involvera ungdomar på var sitt håll. Den senaste samverkansformen mellan skolorna och idrottsföreningarna innebär att aktiviteterna kommer ske direkt i anslutning till skoldagens avslut i skolans egna lokaler. I flera grundskolor på Gotland har RF SISU Gotland börjat samverka kring en rörelserik vardag. Detta då alltför många barn och unga sitter stilla. Rörelsesatsning i skolan syftar till att förbättra folkhälsan, välbefinnandet och skolresultaten¹.

RF SISU Gotland kommer att tillsammans med sina föreningar erbjuda möjligheter till rörelse individuellt och i grupp för skolans elever. Idag finns även kunskapshöjande aktiviteter för skolpersonal som syftar till att öka rörelsemedvetenheten, uppmuntra målgruppen och en ambition att väva in rörelse i undervisningen där detta är möjligt.

I april 2023 kommer ESF-projektet ”Hållbar hälsa!” att påbörjas. Projektet ska under tre år, tillsammans med öns 184 idrottsföreningar skapa målgruppsanpassade rörelseaktiviteter, i huvudsak efter skoltid, för Wisbygymnasiets elever. Vilket innebär att fysisk aktivitet kan utgöras av ett stort antal olika friskvårdsaktiviteter då samverkan sker med 53 olika idrotter. Alla Wisbygymnasiets ungdomar inbjuds att delta i projektaktiviteterna och mer fokus kommer att riktas mot ungdomar som inte redan är fysiskt aktiva. Genom skolans olika samarbetspartners ska skolan också arbeta med värdegrundsfrågor kopplade till bemötande, normkritik och identitetsfrågor. Även skolans lärare utgör en målgrupp. Förhållningssättet är att medvetandegöra hela skolan – vi behöver hitta vår hållbara hälsa tillsammans.

Projektet ”Hållbar hälsa!” kommer också att bjuda in och involvera egen kommunal verksamhet som Kulturskolan (dans), Idrottsgymnasiet (ledare och ungdomsledare till aktiviteterna), Ungdomsavdelningen (personella resurser och kompetens kring målgruppen), Skol IF (aktiva ungdomar i skolan) och kommunala aktivitetsansvaret (KAA). Projektet har som effektmål att på lång sikt öka andelen gymnasieungdomar som klarar sin gymnasieexamen.

Kulturskolan erbjuder i enstaka fall kostnadsfria aktiviteter, som t.ex. vid rekryteringsinsatser på skolor i socioekonomiskt utsatta områden. Då drivs insatsen med särskilda projektmedel. Verksamheten är annars avgiftsbelagd utifrån regionfullmäktigebeslut.

---

¹ Länk: <https://www.rfsisu.se/distrikt/gotland/vi-arbetar-med/barn--och-ungdomsidrott/rorelsesatsning-i-skolan-> (hämtad 2023-03-13)

Kulturskolan har under några år beviljats medel för att på olika sätt arbeta med integration, benämnt ”Integration genom kultur”. Det handlade från början mest om nyanlända, men Kulturskolan har också medel för att möta grupper av elever som är underrepresenterade. Det ger en möjlighet att erbjuda verksamhet under skoldagen i samarbete med personal i skolan och/eller att efter skoltid erbjuda ett utbud av kurser för gruppundervisning. Kurserna är avgiftsfria och erbjuds i flera av Kulturskolans ämnen.

Vidare finns ”Kultur i förskolan - Kulturbron” som drivs via projektmedel från Statens kulturråd och riktar sig till barn i förskolorna på Gotland. Det handlar om flera typer av insatser, alltifrån att ge barngrupper kulturupplevelser genom till exempel musik, dans och film.

Kulturgarantin² innebär att alla elever (F-Åk9) under varje stadium ska ha fått tillgång till minst fyra olika upplevelser med professionella utövare inom musik, scenkonst, museibesök och medskapande film/konstnär/författande. Kulturgarantin är en överenskommelse mellan grundskolan, Region Gotlands kulturenhet och Kulturskolan.

Skapande skola syftar till att stärka arbetet med kultur i skolan. Skapande skola är tänkt att stärka samverkan mellan skolan och det professionella kulturlivet. Målet är att eleverna ska få tillgång till kulturens alla uttrycksformer och att elevens möjligheter till eget skapande ökar. Närmaste ansökan (med medel från Statens kulturråd) berör elever från 6 år upp till 15 år. Hittills har skolan på Gotland arbetat med animation, dans, bild, skulptur, konsthantverk, webbdesign med konstnär, improvisationsteater, teater, drama, musik, film, cirkus, akrobatik, skriv- och berättarverkstäder.

Fenomenalen erbjuder fri entré till Fenomenalen och dess skolprogram - för alla gotländska förskolor och skolor. Förskolegrupper, skolklasser och fritidshem kan alltså boka besök och skolprogram för att ta del av Fenomenalens aktiviteter.

Det finns ett flertal aktiviteter inom regionen benämnt ”Kulturboost” riktade till ungdomar som är kostnadsfria eller som har rabatterade priser³. Exempelvis ges förslag på Fenix Ungkulturhus som är ett kulturhus och en mötesplats för ungdomar mellan 13 och 25 år. Ungdomarna kan ta del i någon av de aktiviteter som händer i huset, allt är kostnadsfritt.

Ungdomsavdelningen på Gotland har verksamheter över hela ön, med sex ungdomsgårdar, ett ungdulturhus (Fenix), ungdomsavdelningens fältgrupp samt en online-verksamhet. Ungdomsavdelningens olika verksamheter riktar sig till ungdomar från årskurs 7 till 19 år och erbjuder mötesplatser för unga i en drogfri, religiöst- och partipolitiskt obunden miljö för ungdomar oavsett kön, identitet, funktionsvariation eller etnisk bakgrund. Ungdomars välmående, att stärka och främja deras hälsa genom både rörelse och skapande, är ett

---

² Länk: <https://www.gotland.se/pedagogiskt-resursutbud> (hämtad 2023-03-13)

³ Länk: <https://gotland.se/kulturboost> (hämtad 2023-03-13)

prioriterat område inom avdelningen och respektive verksamhet genomför ständiga aktiviteter som knyter an till detta. Ungdomsavdelningens verksamheter är i huvudsak kostnadsfria. I dagsläget erbjuds bland annat; skapande möjligheter via Fenix, aktiviteter kopplade till teman om kost och hälsa, en mötesplats för motorburna och motorintresserade ungdomar samt ett stort utbud med fysiska aktiviteter som blandas med lek och lär. Det finns även en online-verksamheten som når ungdomar med social problematik.

Region Gotland kan även ge stöd, som aktivitetsstöd, till ideella föreningar som bedriver verksamhet för barn och ungdomar i åldrarna 7–20 år. Stödet ska stimulera till aktivitet för barn och ungdom. Ungdomsavdelningen ansvarar för medel och utbetalning av Pengar i Påse (PiP). PiP är en enkel och snabb form av stöd som kan sökas av unga 13-25 år som behöver resurser för ett eget skapande och för projekt som riktar sig till andra unga. Enskilda, eller grupper av individer, som är folkbokförda på Gotland kan söka PiP.

Det kan även finnas fler kostnadsfria kultur- och idrottsaktiviteter för barn och unga som erbjuds inom ramen för regionens kultur- och fritidsverksamhet, men det besvaras lämpligast av kultur- och fritidsavdelningen på regionstyrelseförvaltningen.

Bedömning

Den sammantagna bedömningen är att skolorna och verksamheterna på Gotland redan är involverade i flera samarbeten gällande olika kultur- och idrottsaktiviteter riktade till barn och unga. Dessa finns att tillgå under ordinarie schema samt vid möjlighet utanför schema, både riktade till klass och till enskilda elever. Det finns då både kostnadsfria aktiviteter samt aktiviteter till rabatterat pris. Om detta ändå inte skulle anses tillräckligt för att tillmötesgå motionen, utan att ännu fler aktiviteter önskas i skolans regi, så kommer extra medel att behöva anslås till nämnderna bl.a. för ökade personalkostnader och för ökad drift kopplade till de eventuella aktiviteter som skolan då ska ansvara för. Skolan (huvudmannen) har ett tillsynsansvar under skoldagen för eleverna och om skolan anordnar aktiviteter utanför skoltid behöver detta tillsynsansvar även klargöras. Förslaget är att nämnden föreslår regionfullmäktige att motionen anses besvarad med denna tjänsteskrivelse.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse utbildnings- och arbetslivsförvaltningen, 2023-03-20
Motion. Kostnadsfria kultur och idrottsaktiviteter för barn och unga, 2020-11-16

Sammanställt av Fredrik Johansson, verksamhetsspecialist

Utbildnings- och arbetslivsförvaltningen

Hanna Sällström Jonasson
tf Utbildningsdirektör

Skickas till

Regionstyrelsen